

Hastane Öncesi Acil Sa?l?k Hizmetlerinde Çal??an Personelin Afetlere Haz?rl?k Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hastane Öncesi Acil Sa?l?k Hizmetlerinde Çal??an Personelin Afetlere Haz?rl?k Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22686>

Özet

Hastane Öncesi Acil Sa?lık Hizmetlerinde Çal??an Personelin Afetlere Haz?rlık Alg?s? Ölçe?i (HASPAHA), Tercan ve ?ahinöz (2021) taraf?ndan geli?tirilmif metodolojik bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle **afetlere haz?rlık** süreçleri ba?lam?nda, hastane öncesi acil sa?lık hizmetlerinde (HPAH) görev yapan personelin afetlere yönelik alg?lar?n?, tutumlar?n? ve yeterliliklerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmek amac?yla tasarlanm??tır. Ölçek, kapsamlı madde havuzu oluturma, uzman görüşleri alma ve ileri düzey istatistiksel analizler (Aç?mlayıc? ve Do?rulayıc? **Faktör Analizi**) sonucunda 28 madde ve 5 faktörlü nihai yap?s?na ula?m??tır. Yüksek iç tutarlılık (**Cronbach Alpha** = 0.925) ve kabul edilebilir uyum iyili?i de?erleri, arac?n psikometrik aç?dan güçlü oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Afetlere Haz?rlık, Acil Sa?lık Hizmetleri, Hastane Öncesi Bakım, Personel Alg?s?, Ölçek Geli?tirme, **Geçerlik**, **Güvenirlik**

Yazarlar

Bahadır TERCAN, Saniye ?AH?NÖZ

Amaç

Ölçe?in temel amac?, Türkiye'de hastane öncesi acil sa?lık hizmetlerinde çal??an profesyonellerin afet durumlar?na yönelik mevcut haz?rlık düzeylerini ve alg?lar?n? bilimsel yöntemlerle tespit etmektir. Bu alg?lar?n belirlenmesi, e?itim ve müdahale stratejilerinin geli?tirilmesinde kritik öneme sahiptir.

HASPAHA Ölçe?i, personelin bilgi, beceri, öz-yeterlilik ve afet müdahalesinin önemine dair inançlar?n? sistematik olarak de?erlendirerek, kurumlara ve yöneticilere iyile?tirme alanlar?n? belirlemede somut veriler sunmay? hedeflemektedir.

Yapı

HASPAHA Ölçe?i, personelin afetlere haz?rlık alg?s?n? be? temel alt boyutta ele alan çok boyutlu bir yapıy? ölçmektedir. Bu be? faktör, Do?rulayıc? Faktör Analizi (**DFA**) sonucunda netle?mi?tir ve birlikte toplam varyans?n %65,478'ini açıklamaktadır.

?stek Boyutu

Önem Boyutu

Öz-Yeterlilik Boyutu

Müdahale Becerisi Boyutu

Yarar Boyutu

Bu faktörler, bir acil sağlık personelinin afet müdahalesine yönelik duygusal, bilişsel ve davranışsal hazırlık kapsamlı bir şekilde değerlendirme imkanı sunmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlik** çalışmaları, kapsamlı bir uzman görüşü süreciyle başlamıştır. Başlangıçta 71 maddeden oluşan madde havuzu, uzman önerileri doğrultusunda tekrarlanan, benzer veya binişik maddelerin çıkarılmasıyla 55 maddeye indirilmiştir. Bu aşamada, Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) değeri 0,80 ve Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) değeri 0,88'den büyük bulunarak taslak ölçeğin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Veri setinin normal dağılımı, çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında olmasıyla doğrulanmıştır. Yapı geçerliliğini test etmek amacıyla **faktör analizi** uygulanmıştır. Nihai yapıların uyum iyiliği değerlerine **DFA** analizi sonrasında ulaşılmıştır. Düzeltme indeksleri (Modification Indices) doğrultusunda yapılan ayarlamalar sonucunda, kabul edilebilir uyum iyiliği değerleri elde edilmiştir ($\chi^2/df = 2,419$; CFI = 0,916; GFI = 0,850; IFI = 0,917; TLI = 0,905 ve RMSEA = <0,068). Bu sonuçlar, ölçeğin teorik yapısının verilerle uyumlu olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin **güvenirlilik** analizleri, yüksek düzeyde iç tutarlılığı ve zaman içinde kararlılığı ortaya koymuştur. Test-tekrar test güvenilirliği çalışması (n=42), Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ($r=0,768$, $p<0,001$) çok kuvvetli ve pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Taslak ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alpha** değeri 0,949 olarak bulunmuştur ($p<0,001$), bu da son derece yüksek bir güvenirlik düzeyine işaret etmektedir. Nihai 28 maddelik ölçeğin genel **Cronbach Alpha** değeri 0,925 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, alt boyutların Cronbach Alpha değerleri de yüksek güvenirlik göstermektedir: İstek (0,834), Önem (0,847), Öz-Yeterlilik (0,908), Müdahale Becerisi (0,926) ve Yarar (0,848). Hotelling's T2 değeri 879,564 ($p<0,001$) olarak saptanmıştır, bu da madde ifadelerine yönelik tepki yanlılığı olmadığını ve maddelerin ilgili alt boyutları ölçtüğünü doğrulamıştır.

Faktör Analizi

Taslak ölçek için toplanan 312 gözlem maddesi üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)

uygulanmas?na karar verilmi?tir. Bu karar, **KMO** de?erinin 0,954 ($>0,5$) ve Barlett testi de?erinin ($p<0,001$) anlamlı? ç?kmas?yla desteklenmi?tir.

Analiz s?ras?nda, faktör yük de?eri 0,45'ten dü?ük olan maddeler analizden s?ras?yla ç?karılmı?tır. Ayrıca, ortak varyans de?eri 0,45'ten dü?ük olan maddeler ve bini?ik ili?ki sergileyen maddeler de yapıdan uzakla?tırılmı?tır. Bu titiz eleme süreci sonucunda, hiçbir maddenin bir faktörle bini?ik düzeyde ili?ki sergilemedi?i ve 5 faktörden olu?an, 31 maddelik bir yapı?ın ortaya ç?kt??? görülmü?tür. Nihai olarak uygulanan **DFA** sonucunda ise ölçek, kabul edilebilir uyum indeksleri ile 28 madde ve 5 faktörlü bir yapıdan olu?tu?u sonucuna varılmı?tır.

Araç

Test Type: Ölçek Geli?tirme Çal??ması

Format: 5'li **Likert Ölçe?i**

Language Available: Türkçe

Population Group: Hastane Öncesi Acil Sa?lık Hizmetlerinde Çal??an Personel

Age Group: Belirtilmemi? (Çal??an yeti?kin nüfus)

Population Details: Ara?tırma, hastane öncesi acil sa?lık hizmetlerinde çal??an personeli kapsamı?tır.

Test Methodology: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullanır:

- 1 puan (Hiç Katılmıyorum)
- 2 puan (Katılmıyorum)
- 3 puan (Kararsızım)
- 4 puan (Katılıyorum)
- 5 puan (Kesinlikle Katılıyorum)

Ölçek toplam 28 maddeden olumaktadır.

Anahtar Kelimeler

Afet Yönetimi, Acil T?p, Psikometri, **KMO** Testi, Hotelling's T2, Öz-Yeterlilik, Alg?, Ambulans

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Yayınlanan makalede belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: bhdr_24@hotmail.com (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address: Bahadır TERCAN (Sorumlu Yazar)

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2021 yılında yayımlanan metodolojik çalışmada ile geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Bahadır TERCAN ile iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve ek dosyaları aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

Orijinal PDF: [hastane-onesi-acil-saglik-hizmetlerinde-calisan-personelin-afetlere-hazirlik-algilarini-belirlemeye.pdf](#)

Word Belgesi: [hastane-onesi-acil-saglik-hizmetlerinde-calisan-personelin-afetlere-hazirlik-algilarini-belirlemeye.docx](#)

Yedek PDF: [hastane-onesi-acil-saglik-hizmetlerinde-calisan-personelin-afetlere-hazirlik-algilarini-belirlemeye.pdf](#)

Kaynakça

Tercan, B. & Şahinöz, S. (2021). Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Personelin Afetlere Hazırlık Algıları'nı Belirlemeye Yönelik Ölçek Geliştirme: Metodolojik Bir Çalışma. *Hastane Öncesi Dergisi*, 6(3), 367-379. Doi: 10.54409/hod.995792.

Makalenin Dergipark bağlantısı: [dergipark.org.tr](#)

Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Personelin Afetlere Hazırlık Algısı Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The scale items themselves are not provided in the source content. The final scale consists of 28 items distributed across 5 factors.

Nihai ölçekte yer alan 28 madde, telif hakkı veya erişim kısıtlamaları nedeniyle bu kaynakta sunulmamıştır. Maddeler, orijinal makalede veya sorumlu yazar aracılığıyla bulunabilir.